

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN YAYILMA STRATEJİLERİ VE TÜRKİYE'DEN TALEPLERİ

Aydınlık Dergisi, 14 Nisan 2002

Yıldırım Koç

Avrupa Birliği, 1991 yılında Sovyet sisteminin çöküşünün ardından, Akdeniz, Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Doğu'da hakimiyet kurma çabasına girdi. Avrupa Birliği'nin 1991 sonrasında Türkiye'yi yakından ilgilendiren üç ayrı stratejisi vardır.

Birinci hedef, Akdeniz'in çevresindeki ülkeleri Avrupa Birliği'ne bağlamak, buraları denetim altına almaktır. Bu konudaki politikaları 1992 yılında yeniden biçimlendirildi ve 1995 yılında "Barselona Süreci" adı altında uygulamaya kondu. Buna göre, 2010 yılına kadar güney ve doğu Akdeniz'deki 12 ülke kendi aralarında ve Avrupa Birliği ile birlikte bir serbest ticaret bölgesi, veya diğer bir deyişle, açık pazar oluşturacaklardır. Avrupa Birliği, böylece, Roma İmparatorluğu'ndan beri ilk kez Akdeniz'i tamamiyle kendi denetimi altına almaktadır. Akdeniz yeniden, Romalıların deyişle, "mare nostrum" (bizim deniz) yapılmak istenmektedir. Bu kavramı, 1930'lu yıllarda Mussolini de sık sık kullanmıştır. Bu politika sayesinde, Avrupa Birliği, güneyini ve doğusunu kaplayan bir tampon bölge oluşturmaktadır. Bu tampon bölge aynı zamanda Avrupa Birliği için bir açık pazardır. Ayrıca, bu bölgelerin insangücü, Avrupa Birliği'nin ihtiyaçlarına göre eğitilecektir. Bölgenin doğal kaynakları da öncelikle Avrupa Birliği tarafından kullanılacaktır. Avrupa Birliği'nin Türkiye'den Kıbrıs ve Ege konularındaki talepleri, Avrupa Birliği'nin Akdeniz politikası açısından hayati önemdedir. Güney Kıbrıs'ı Kıbrıs Cumhuriyeti adıyla kendisine katacak bir Avrupa Birliği, hem doğu Akdeniz'de, hem de Kafkaslar ve Orta Doğu bölgelerinde etkisini artıracaktır. Avrupa Birliği'nin Türkiye'den Kıbrıs ve Ege konularındaki talepleri, Yunanistan'ın Enosis ideali ile de uyumludur; ancak Avrupa Birliği'nin bu konulardaki ısrarının asıl nedeni Yunanistan'ın talepleri değil, Avrupa sermayesinin yayılcı politikalarıdır.

Avrupa Birliği'nin ikinci hedefi, Balkanlar bölgesinin de Avrupa Birliği'nin arka bahçesi haline getirilmesidir. Bu konudaki adım, 1999 yılında kabul edilen Güneydoğu Avrupa Paketi veya Balkan Paketi ile atılmıştır. ABD de bu bölgeyi Avrupa Birliği'ne bırakmıştır. Avrupa Birliği'nin Türkiye'den Patrikhane ve Heybeliada Ruhban Okulu konularındaki talepleri yalnızca Yunan istekleri değil, Avrupa Birliği'nin Balkanlar politikasının önemli unsurlarıdır. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ABD'nin hedeflerinden biri, Orta Doğu'da etkili olmaktır. Amerikalılar bu amaçla Anadolu'daki Ermenileri protestan yaparak etkileri altına almaya çalıştılar. Bu amaçla Anadolu'nun dört bir yanına yüzlerce misyoner okulu kurdular. Dini dış politikanın bir aracı olarak kullanmada önemli başarılar elde ettiler. Benzer bir uygulama, Sovyet sisteminin dağıtılmasında en zayıf halka olan Polonya'da uygulandı. Katolik kilisesinin başına Polonyalı bir papa getirilerek, kilisenin anti-komünist mücadeledeki gücü ve etkisi artırıldı. Balkanlar'da yaşayan halkların önemli bir bölümü hristiyan ortodokstur. Bu bölgede Avrupa Birliği ile Rusya arasında bir çıkar anlaşmazlığı söz konusudur. Yunanistan dışındaki Avrupa Birliği ülkelerinde ortodoks azdır; Yunan halkı ortodokstur. Ancak eğer Fener Rum Patrikhanesine Vatikan benzeri bir evrensel nitelik ("ekümeniklik") kazandırılabilirse ve Heybeliada Ruhban Okulu yeniden açılıp özellikle Balkanlar için papaz görevli yetiştirebilirse, Avrupa Birliği'nin Balkanlar'daki gücü ve etkinliği daha da artacaktır. Bu iki konuda Avrupa Birliği'nin Türkiye'den talepleri, Avrupa Birliği'nin özellikle Rusya'ya karşı Balkanlar'da hakim olma girişimlerinin unsurları arasındadır.

Avrupa Birliği'nin üçüncü hedefi, Kafkasya ve Orta Asya'daki enerji kaynakları üzerinde etkili olmaktır. Avrupa Birliği ülkelerinin sözde Ermeni soykırımı iddialarına sıcak bakmalarının birinci nedeni, özellikle Fransa'nın 1919 yılında Ermenileri kullanarak Anadolu'ya saldırması sonrasında çok sayıda Ermeni'nin Fransa'ya sığınmasıydı. Avrupa Parlamentosu'nun 1987 yılında bu konuda aldığı kararın temel nedeni buydu. Ancak Avrupa Parlamentosu'nun 15

Kasım 2000 ve özellikle de 28 Şubat 2002 kararlarının arkasında, yayılmacı hedefler yatmaktadır. Avrupa Parlamentosu'nun sözde Ermeni soykırımına ilişkin 28 Şubat 2002 kararı esasında Güney Kafkasya Kararıdır. Bu kararda, Balkanlar'da uygulanan politikaların benzerinin Azeybaycan, Ermenistan ve Gürcistan'dan oluşan Güney Kafkasya'da da uygulanması istenmektedir. Sözde Ermeni soykırımına ilişkin talep, 12 sayfalık bu uzun kararın yalnızca 15. maddesinde 7 satırlık bir bölümdür. Diğer bir deyişle, Avrupa Birliği'nin sözde Ermeni soykırımına ilişkin iddiaları ve talepleri, ortaya üç-beş milletvekili tarafından atılmış ve önemsiz konular değil, Avrupa Birliği'nin Kafkasya ve Orta Asya'daki enerji kaynakları üzerinde etkili olma çabasının son derece önemli unsurlarıdır.

Avrupa Birliği'nin Türkiye'den talepleri, üç-beş kişinin rasgele istekleri değil, Avrupa sermayesinin emperyalist amaçları doğrultusunda oluşturulmuş üç stratejinin Türkiye'ye yansımalarıdır.